

POČÁTEČNÍ POKUSY O ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ S TABÁKEM V ČESKÝCH ZEMÍCH OD POČÁTKU 20. STOLETÍ DO PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY

Matěj Černý

Obsah

- Obecný přehled zákazů kouření ve světě
- Dr. Augustin Kraetzer a jeho oceněný spis
- Doporučení Dr. Kaetzera
- První pokusy

Historie zákazů

- 1588 – Lima Peru
  - Církevní dekret: „Pod trestem věčného zatracení se kněžům, zakazuje přijímat před mší tabákový kouř ústy, tabákový prášek nosem, a to dokonce i jako lék“
- 1603 – Anglie, Jakub I. Stuart – filipika proti kouření, 4000% tabákové clo
- 1606-1616 – Japonsko
- 1596-1645 Michal III. Fjodorovič
- 1612-1640 Murad IV. (Krutý)
- 1895 Lucy Page Gastonová
- 1908 – New York – zákaz kouření pro ženy na veřejnosti

Doba tolerance

- 18.-19. století
- 1856 první masový prodej balených cigaret
  - ▣ Malý trafikant Philip Morris
- 1880 stroj Bonsak

Dr. Augustin Kraetzer

- Obvodní lékař v Sušici
- O vlivu tabáku na zdraví lidské se zvláštním zřetelem ke zhoubným následkům kouření cigaret - 1904
  - „O cives, rem insanam abicite“ Jakub I., král anglický

- Zdravý silný muž – nekuřák jest u nás bílou vránou a mnohdy pro svou zdrženlivost jest ve společnosti terčem posměchu

České země – spotřeba tabáku 1901

- Čechy (obyvatelstvo 6 769 000)
  - 434 291 041 doutníků
  - 944 336 760 cigaret
- Morava (obyvatelstvo 2 622 000)
  - 127 313 000 doutníků
  - 258 897 641 cigaret
- Slezsko (obyvatelstvo 757 000)
  - 62 138 000 doutníků
  - 115 378 750 cigaret
- České země celkem (obyvatelstvo 10 148 000)
  - 623 742 041 doutníků (61 per cap)
  - 1 318 613 151 cigaret (130 per cap)
- Předlitavsko (28,5 mil)
  - 1 286 125 266 doutníků (48,5 % české země)
  - 3 185 920 062 cigaret (41,5 % české země)

Nebezpečí

- Zabiják se jmenuje Nikotin
  - ▣ Muž za 12 hodin vykouřil 40 cigaret a 14 doutníků a zemřel
  - ▣ Lehké otravy nikotinem
- Vleklá otrava nikotinem
  - ▣ Nepříjemné pocity mizí, dostavuje se chuť na cigaretu
  - ▣ Stav podobný morfinismu a alkoholismu

Choroby

- Choroby plic
  - ▣ Katarrha
  - ▣ Záněty sliznice nosohltanové
  - ▣ Tuberkulosa
- Angina pectoris – otrava nikotinem
- Poruchy zraku
- Psychosy u lidí žvýkajících tabák
- Zánět mandlí u kuřáků cigaret
- Rakovina jazyka a rtů – dýmky
- Impotence

Ostatní látky

- Zásady pyridinové – podobný účinek jako nikotin, jen slabší
- Kysličník uhelnatý – karboxyhaemoglobin
- Pasivní kouření
- Kyanovodík
- Sirovodík
- Aromatické prchavé látky

Pracovníci v tabákových továrnách

- 10 vyšší šance tuberkulózy
- Chudokrevnost
- Poruchy dýchacích cest
- Katarrh
- Poruchy nervové
- Bolesti hlavy
- Závratě
- Žaludeční obtíže
- Poruchy menstruace

Pracovníci v pohostinství a tuberkulóza

- Rakouská statistika - 1 000 zemřelých pomocníků hostinských a z toho 245 tuberkulosou / z 1 000 zemědělských pomocníků jen 130
- Pruská - Z 1 000 sklepníků zmírá 528 tuberkulosou
  - 15 – 20 let 400 z tisíce
  - 20-25 let 621 z 1 000
  - 25-30 let 633 z 1 000

Sociální doporučení

1. Aby každá místnost hostinská a kavárenská byla opatřena řádnou ventilací a této by bylo možno též řádně využito
2. Aby v hostincích a kavárnách zřízeny byly místnosti pro nekouřící
3. Uvědomělé dělnictvo nechť se zasadí ve svém zájmu vlastním, aby v místnostech uzavřených, kde se pracuje, nebylo dovoleno kouřit
4. Spolkům by se doporučovalo, aby si dali zákon, dle něhož ve schůzích spolkových kouřiti dovoleno není
5. Co všeobecné pravidlo doporučovalo by se pak každému kuřákovi:
  1. Nekuřme ve svém ani cizím obydlí, na které jsme pobytem vázáni.

Kuřáctví mládeže

1. Vydati krátké letáky, které by ukázaly na to, jak jest kuřáctví cigaret mládeži záhubno a tyto letáky hojně rozšířit
2. Obrátiti se na učitelstvo o jeho přispění v tomto boji, aby se žákům dostávalo časem poučení o škodlivosti tabáku. Škola by zajisté mohla vychovati pokolení nové, lepší dnešního. Neškodiloby snad ani vyznání zemské školní rady, aby této otázce věnovala zostřenou pozornost, případně nové nařízení vydala
3. A konečně vši rozhodností obrátiti se na vládu, aby vydala zákon, dle něhož se zakazuje prodávat tabák, doutníky a cigarety osobám, které nepřekročili aspoň 16. rok svého věku

Boj proti kuřáctví

- Prodej tabáků a výrobků tabákových má v rukou stát
- Přesvědčit vládu, že akce protikuřácké nejsou akcemi protistátními
- Regulovat kuřáctví
- Odstranit kuřáctví mládeže
- Znemožnit ono bezmezné otravování veřejných místností tabákovým dýmem

Školní mládeži obecných a měšťanských škol kouření tabáku se zakazuje – C.k. místodržitel Karel hrabě Coudenhove 1905

- Kouření budiž žactvu škol obecných a městských se vši přísností zakázáno. Kde na školách mají řád kázeňský, budiž zákaz ten do něho pojat. Proti žákům, již v té příčině se proviní, budiž postupováno tresty řádem školním a vyučovacím přípuštěnými.
- Učitelstvo budiž skrze okresní školní rady vybídnuť, aby při každé příležitosti poučovalo mládež o škodlivosti kouření.
- V budovách školních budiž zakázáno kouření ve všech místnostech kromě v místnostech určených k soukromé potřebě.
- Za příčinou podporování těchto opatření buďte požádány také korporace a spolky, které pořádají přednášky lidové, by záležitosti této věnovaly též svou pozornost.

Okresní zastupitelství v Libochovicích

- Lehké a snadné zaopatřování si cigaret svádí naši mládež ku zneužívání kouření
- Poučování a vydávání letáků
- Vydání zvláštního zákona
  - ▣ Aby kouření resp: snadné nabývání tabáku a cigaret nedospělé a nezdravé mládeži omezeno bylo

Zdroje

- Výbor okresního zastupitelstva v Libochovicích. (1906). *Zpráva Zemskému výboru Království českého*. Lobochovice
- Ck místodžitel. *Nóta Zemskému výboru Království českého*
- CK Místodržitel Karel hrabě Coudenhove. (1905) *C. kr. okresní rado!* . C.k. zemská školní rada. Praha
- Livi, Bacci, Massimo. (2003) *Populace v evropské historii*. Praha
- Kraetzer, A. (1904) *O vlivu tabáku na zdraví lidské se zvláštním zřetelem ke zhoubným následkům kouření cigaret*. Česká společnost pro veřejné zdravotnictví.
- Carrol, S. Braley, S. (2005) *The Joy of Smoking - The Light-Hearted Look at Lighting Up!*. John Blake. London

Děkuji za pozornost

